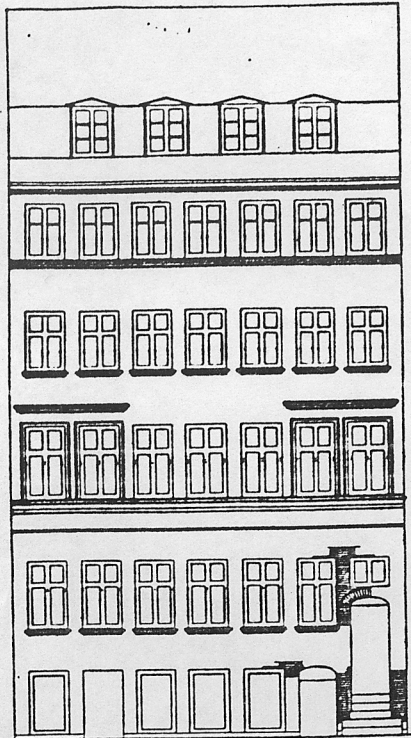

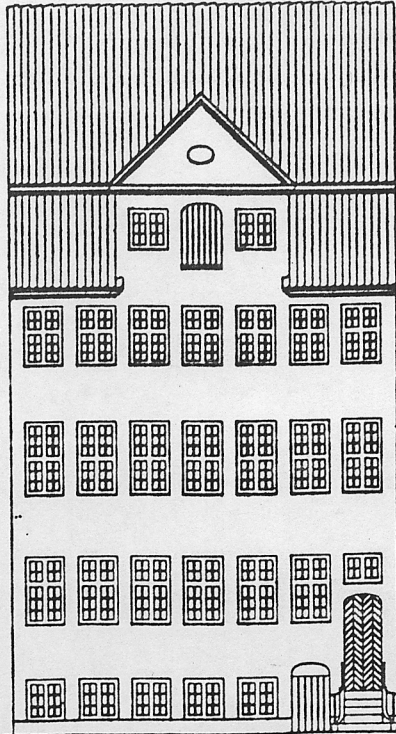
ARKITEKTEN

1958 60. årgang

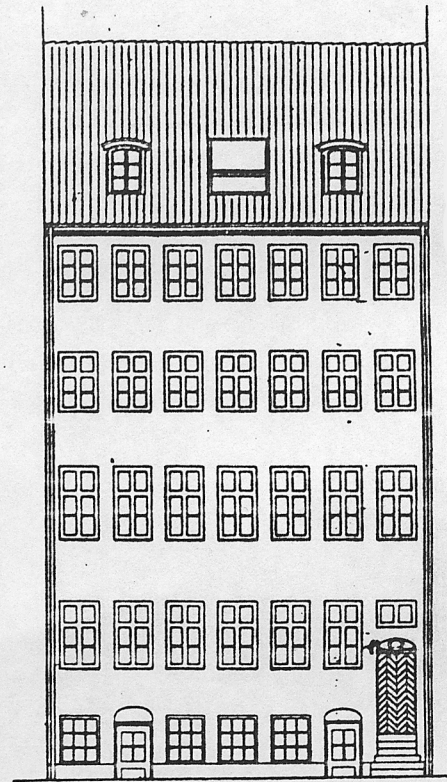
UDGIVET AF ARKITEKTENS FORLAG. REDAKTION: ARKITEKT POUL ERIK SKRIVER. REDAKTIONSDVALG: ARKITEKTERNE JOHAN PEDERSEN, JARL HEGER, ERIK NILSSON, ELLIOT HJULER, HENNING MEYER OG GEHRDT BORNEBUSCH

Overgaden oven Vandet 52. Gadesidens udseende indtil 1953. Bånd og vinduesindfatninger m.m. fra sidste del af forrige århundrede

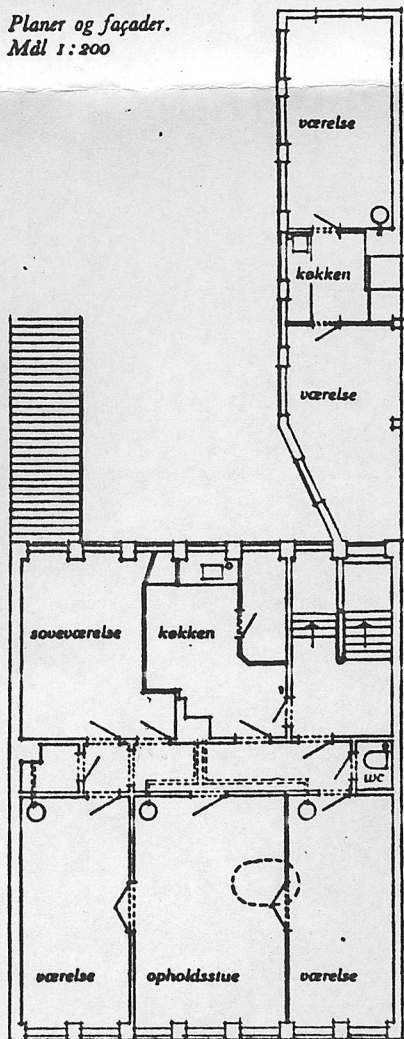

Gadesidens udseende efter en total ombygning i 1972 af et ældre to-etages bindingsværks-gauehus fra tiden omkring 1700

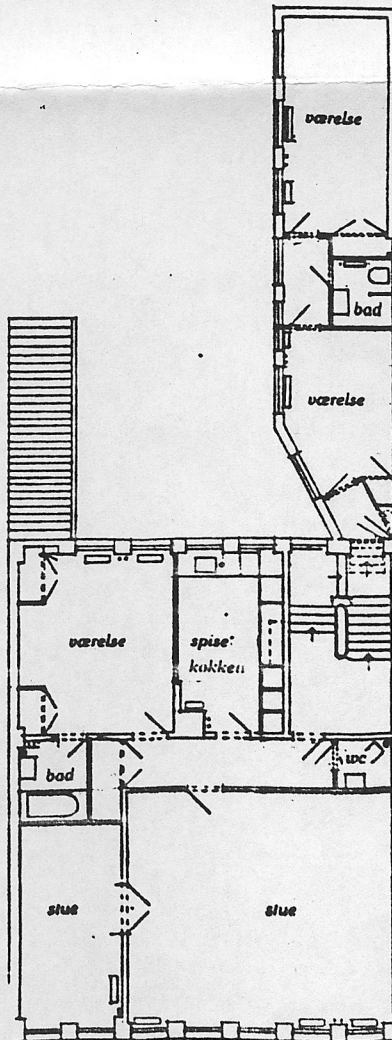

Gadesiden efter restaureringen 1953-55

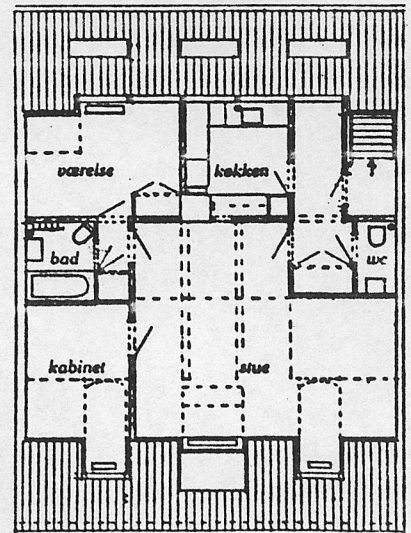
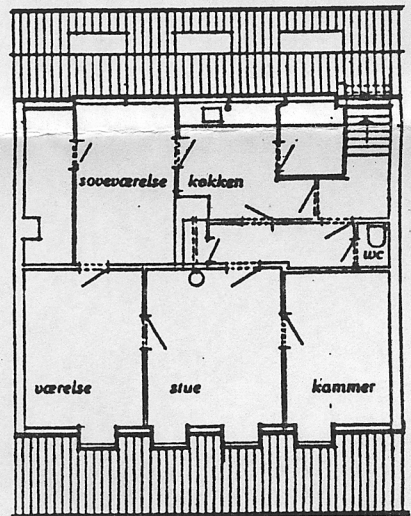
Planer og facader.
Mål 1:200

Plan af 2. sal før ombygningen

Plan af 2. sal efter ombygningen

Tagelagen før og efter ombygningen

Gadesiden efter restaureringen 1953-55.

Overgaden oven Vandet med Bombebøssen, ankersmed Caspersens gård og nr. 52 i forgrunden. Fot. omkr. 1950

Partiet omkring gadedøren efter restaureringen. Stikket over døråbningen fra 1772 er „genåbnet“ og dørflojen udført med den gamle gadedør (der i forskåret tilstand var anbragt i gårdsiden) som forbillede

Kanalgaderne på Christianshavn har deres egen atmosfære. Selvom der ikke lastes og losses på kajerne mere, er der fuldt op af både i kanalerne, og der foregår stadig noget såvel i vandet som på landjorden. Og så er her smukt – og lyst og luftigt. Selv inde i stuerne er der en særlig belysning på grund af tilbagekastningen fra vandet. Her er grønne træer langs bolværkerne og fine huse at se på. Intet under at man gerne vil bo i disse gader, så meget mere som de – beregnet med en storbys målestok – må siges at ligge i hovedstadens centrum.

Overgaden oven Vandet 52 blev omkring 1950 erhvervet af en mand, der var indtaget i stedet, og som gennem sin særlige interesse for bevaringen af den gamle bys særpræg havde fået lyst til at gøre det eksperiment, at hæve den forsømte og deklarerede ejendoms niveau dels ved at søge at genfremkalde de kvaliteter, der kunne anes – trods et noget trist udseende og et i aller højeste grad forkvaklet indre, og dels ved at udstyre lejlighederne i overensstemmelse med de krav, man i dag stiller til en bekvem og veludstyret bolig.

I 1953 fik jeg overdraget restaureringen og moderniseringen af huset i Overgaden, idet første fase skulle omfatte façadens soignering og indlægningen af centralvarme. Mens dette stod på, ville man søge at skaffe erstatningslejligheder til de hidtidige beboere, så man kunne få gennemført en virkelig forbedring af det indre. Da jeg mente, at det ville være nyttigt at kende lidt til husets oprindelige udseende og indre disposition, før jeg gik i gang med arbejdet, gav jeg mig til at undersøge ejendommens historie og fandt ud af, at der i begyndelsen af 1700-årene havde stået et syv fag bredt og 20 alen dybt, to stokværk højt bindingsværksgavlhus på grunden. I 1772 nævnes et „nyt opbyggt“ grundmuret forhus på tre etager med mansardtag og kvist over tre fag til gaden. Mærkelig nok havde dette nye hus samme antal fag og samme kolossale dybde som forgængeren, og ved restaurering-

Façadeudsnit før restaureringen med bånd og vinduesindfatninger m. m. fra sidste halvdel af forrige århundrede

gen viste det sig da også, at bindingsværkshusets skillerum og bjælkelag tillige med dets sydlige gavl indgik i det „nye“ hus fra 1772. De enkelte etager i dette hus omfattede en meget dyb fire-fags-stue mod gaden flankeret af to små kamre i det sydlige fag og en tofags-stue ved nordgavlen. Mod gården lå trapperummet, et køkken på to fag og et trefags sengekammer. Trods mange ændringer kan man godt genkende denne disposition i de nuværende etageplaner. I 1795 opføres den smalle søndre sidebygning, og i 1846 indrettes man en lejlighed i forhusets tagetage, idet den nederste del af mansardtaget mod gaden erstattes med façademur, samtidig med at der opsættes en lang gennemgående kvist i tagfladen mod gården. Endnu på dette tidspunkt må det have været et ganske pænt hus; men i sidste del af forrige århundrede sker der en gradvis forsimpning. Façaden udstyres med pudsede bånd og vinduesindfatninger, lejlighederne opdeles og forkludres, trappen ændres og endelig indrettes der beboelse med kviste helt oppe på øverste loft.

Efter at være blevet så klog, bestemte man sig til at „genskabe“ façaden, som den må have været efter forhøjelsen i 1846, uden at det dog pretenderer at skulle være nogen egentlig rekonstruktion. De senere tilføjede bånd og indfatninger m. m. blev hugget ned og murværket repareret og vandskuret. Gangdorens fladrunde stik fra 1772 blev fremdraget og kældervinduerne gjort lavere, idet de forsynedes med nye stik. Den ikke særlig gamle nordre kældernedgang fik samme stik som den søndre, hvis udformning går tilbage til 1772 – faktisk det eneste „ukorrekte“, der blev foretaget ved façadens istandsættelse. De klassicistiske vinduesformer, der i hvert fald går tilbage til 1846 – hvis de ikke er ældre, bibeholdtes, idet tværsprosserne, der formentlig var fjernede i slutningen af forrige århundrede, blev genindsat.

Gangdøren i jugendstil blev udskiftet med en sparreklædt revledør, hvis forbillede var gangdøren fra 1772, som i stærkt

Façadeudsnit efter restaureringen. Vinduesformerne fra 1846 bibeholdt, idet den fjernede tværsprosse er genindsat

forskåret tilstand var anbragt mod gården. De tre fjerdedele af den ny dør er gående, mens den ene fjerdedel kun er beregnet til at lukke op ved flytninger og lignende lejligheder. Det lille overvindue under det buede stik er fri fantasi.

Efterhånden kom vi også i gang med den indre ombygning – og det blev et meget omfattende arbejde. Hele taget og det øverste bjælkelag måtte således fornyes, bl. a. fordi man i 1846 havde udført forlængelsen af mansardbjælkerne til den forhøjede gade-façade på en meget skodesløs måde, så bjælkelaget i virkeligheden var ved at knække sammen. Også andre steder i bygningen blev

Tofags-stuen mod gaden. Ydervægspaneleringen stammer fra 1772

Den eksisterende trappe var både æstetisk og konstruktivt noget makværk, som formentlig skyldes en ombygning kort før århundredskiftet

Ved restaureringen blev opsat en helt ny trappe, hvis udformning er inspireret af borgerlige københavnske trapper fra tiden omkring 1770

foretaget forstærkninger af bjælkelagene, ligesom der opsattes flere ny bindingsværksskille rum for at skabe bedre bæring og stivhed ned gennem bygningen. Så at sige alle vægge og lofter blev pudset om, og der blev lagt nye gulve næsten overalt. Køkkenerne fik helt nyt inventar med el-komfur og køleskabe, og badeværelserne udstyredes på allerbedste måde.

I enkelte stuer var bevaret ydervægspancler, i andre brystpaneler og døre, og i et eneste tilfælde fandt vi en loftgesims fra 1772. Med udgangspunkt i disse fragmenter blev stuerne mod gaden udstyret med paneler, døre og loftgesimser m. m. i den

udstrækning, som de måtte formodes at have været det, før bygningens indre odelæggelse for alvor begyndte. Også trappen, der var noget frygteligt makværk af ældre og yngre dele – formentlig opsat omkring 1890–1900 – blev udskiftet med en ny, der var udformet med enklere københavnske borgerhustrapper fra tiden omkring 1770 som forbillede.

Mange vil nok undre sig over, at jeg så frejdigt har „digtet videre“ på de bevarede rester, fremfor at anvende nutidige former side om side med de få gamle døre, pancler o. lign. som var tilbage, hvilket jo utvivlsomt ville have været det ærligste. Men

Køkkenet på 2. sal før ombygningen

Det samme køkken efter ombygningen

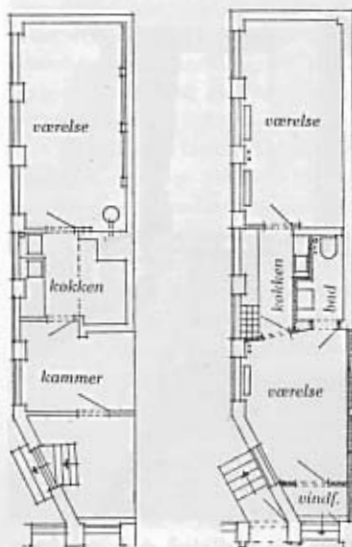

I alle tre hovedetager er der en femfagsstue mod gaden. Den her viste er fra 1. sal. Udover vinduesvæggens panelering er alt nyt – gulv, loft og døre m.m.

rum, der er skabt med brystpaneler, loftgesimser og bestemte dortyper, har som regel ganske bestemte proportioner, der ofte vil virke meningsløse – eller i bedste tilfælde ligegyldige, når væsentlige dele af dette rumudstyr er fjernet. Jeg har derfor set det som min opgave at søge at genskabe den harmoni, som man kunne ane, havde været tilstede før huset blev ødelagt. Jeg er klar over, at dette synspunkt kan kritiseres af flere grunde; men da der ikke er gået noget tabt, finder jeg (i det mindste i øjeblikket), at denne fremgangsmåde her har været forsvarlig.

Også gården blev soigneret og gjort i stand. Nogle gamle skure blev revet ned, og selve gårdspladsen blev brolagt og beplantet med enkelte træer og grønne planter

Også de små lejligheder i sidebygningen (hvis bredde kun er godt 3,00 m) blev istandsat, idet der indrettedes toilet med bruse på den tidligere åbne skorstens sted